

Rapport 2012:8

Skanör 40:12, Vellinge kommun

Arkeologisk förundersökning 2011

Per Sarnäs

Rapport 2012:8

Skanör 40:12, Vellinge kommun

Arkeologisk förundersökning 2011

Per Sarnäs

Fornlämningsnr: 14
Skanör 40:12, Skanörs socken
Vellinge kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2012 Sydsvensk Arkeologi AB

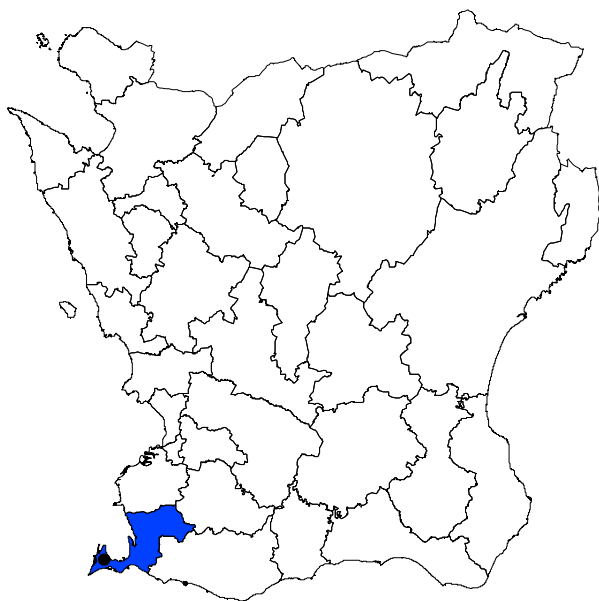
Rapport 2012:8

Omslag: Schaktvägg från söder. Foto: Per Sarnäs

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

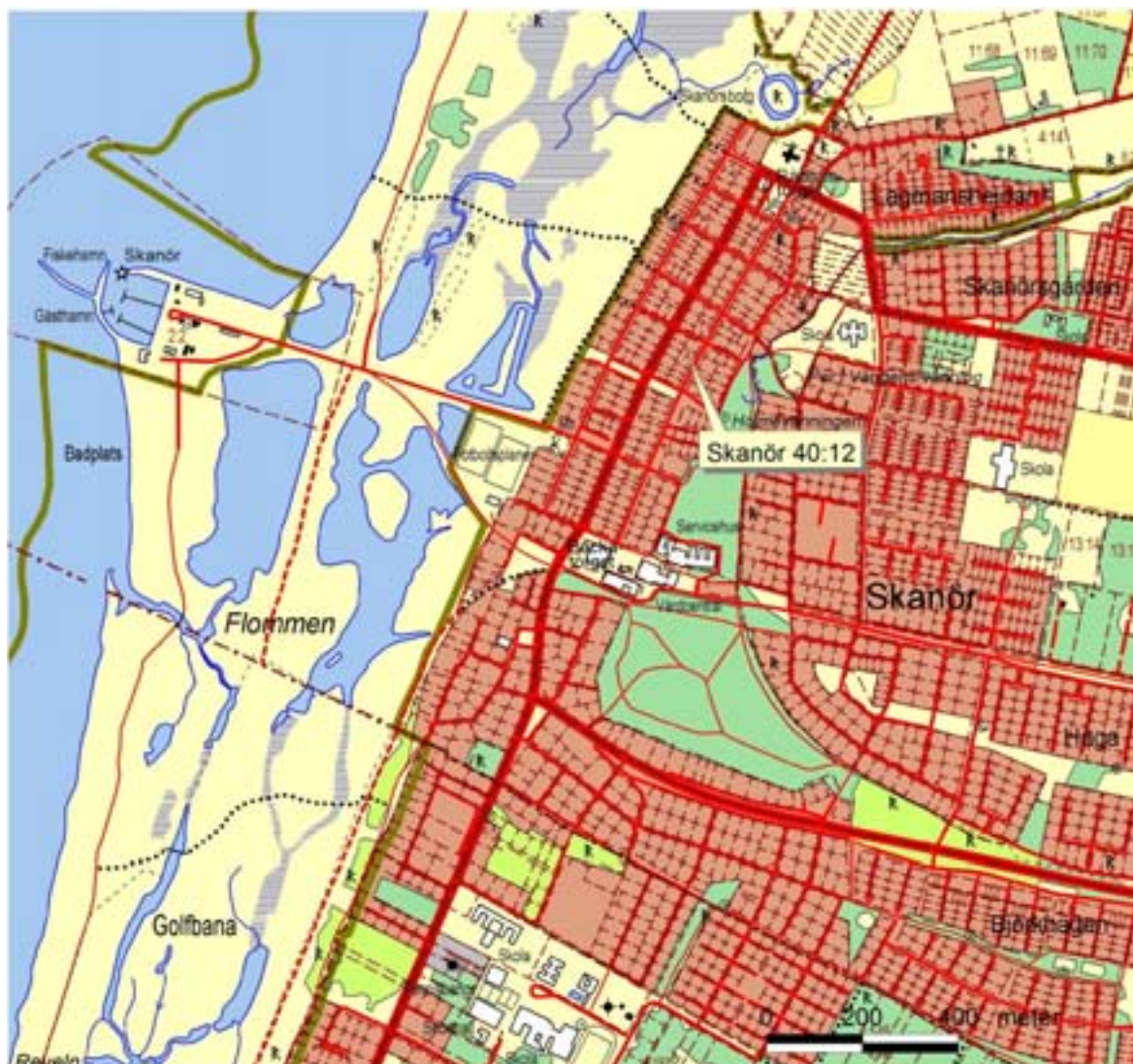
Innehåll

Inledning	5
Fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Referenser	8
Administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Vellinge kommun blåfärgat. Skånör är markerat med svart fylld cirkel.

Figur 2 (nedan). Kartan visar del av Skånör med läget för Skånör 40:12 markerat.

Inledning

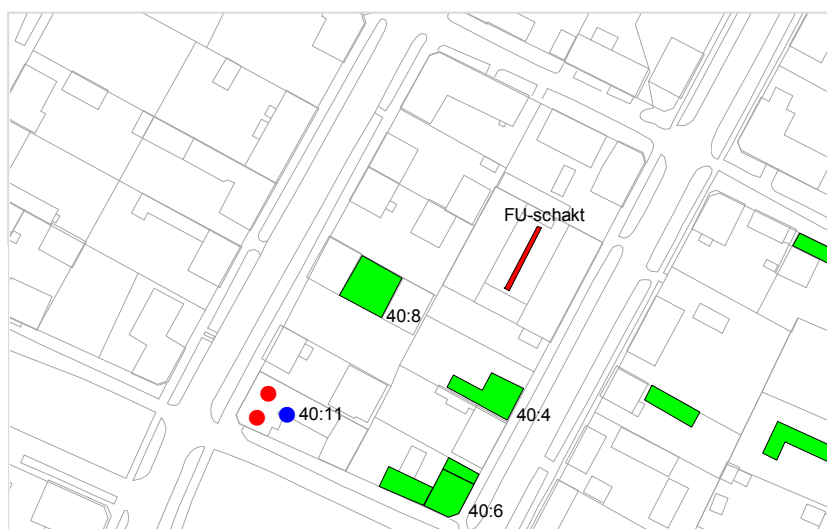
Med anledning av en planerad tillbyggnad och rivning av byggnad har Sydsvensk Arkeologi AB genomfört en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning enligt beslut från länsstyrelsen i Skåne län (431-18156-11). Tillbyggnaden av två byggnader medförde att man schaktade ned ca 0,4 meter för grundläggning.

Fornlämningsmiljö

Under medeltiden utgjorde Skanör och Falsterbo vik-tiga orter i den omfattande sillhandel som årligen ägde rum med deltagare från hela Nordeuropa. I anslutning till marknaden växte så småningom permanenta strukturer fram med den danska kungamakten som huvudaktör. Under 1200-talet tilldelades flera utländska städer handelsprivilegier och mark, s.k. fiter, inom området. Inom dessa fiter bedrevs handel och annan verksamhet som hörde till marknaden. Under 1200- och 1300-talet var Skanör den dominerande orten, men tyngdpunkten försköts under 1400-talet till Falsterbo för att senare tas över av Malmö (Ersgård 1988).

Den arkeologiska situationen i Skanör kännetecknas av ett stort antal begränsade undersökningsytor, väl spridda inom det medeltida stadsområdet. Den äldsta bosättningen i Skanör var förlagd på den strandvall som löper i nord-sydlig riktning från Skanör till Falsterbo och kan dateras till omkring 1000-talet e. Kr. De arkeologiska lämningarna från detta skede representeras främst av kulturlager och s.k. lerbottnar, en anläggskategori som kan knytas till säsongsmässiga aktiviteter i samband med fiske och fiskhantering (Ifverson 2001).

Figur 3. Bilden visar läget för förundersökningen och tidigare genomförda undersökningar i kvarteret Kåseholm. Undersökningarna anges med fastighetsbeteckning. Undersökningar genomförda av Malmö Kulturmiljö är grönfärgade medan den undersökning som har gjorts av Raä UV-Syd är blå. De röda prickarna visar läget för två provundersökningar från början av 1980-talet.

Inom kvarteret Kåreholmen har det tidigare utförts fem arkeologiska undersökningar. I västra hörnet av kvarteret gjordes en provundersökning 1983, varvid man påträffade kulturlager (Ersgård 1988, s. 234). Strax öster om denna undersökning provschaktade man 1984, då man också påträffade kulturlager (Ersgård 1988, s. 234). På fastigheten Skanör 40:11, återigen i västra hörnet av kvarteret dokumenterade Riksantikvarieämbetet UV Syd år 1990 ett kulturlager med datering genom keramikfynd till 1200-talet (Nagmér 1991). Inom fastigheten Skanör 40:8, vilken är belägen nordväst om Skanör 40:4, utförde Malmö Kulturmiljö en arkeologisk undersökning år 2000. Vid denna undersökning påträffades kulturlager med datering till 1800-talet samt nedgrävningar från 1900-talet. Äldre lämningar påträffades inte, vilket dock kan förklaras med det ringa schaktdjupet, ca 0,50 m (Ifverson 2001).

I kvarterets södra hörn, inom fastigheten Skanör 40:6, utförde Malmö Kulturmiljö en arkeologisk förundersökning år 2006. Vid denna undersökning kunde en ca 12 m lång sektion genom ett ca 1,0 m djupt schakt upprättas, varvid en god bild av stratigrafien på platsen kunde erhållas (Lundström 2006). Förutom lämningar av byggnader och stenläggningar från tiden för stadsbranden 1885, påträffades även åtminstone en lerbotten, vilka förekom i Skanör under en period från 1100-talets mitt och fram till början av 1300-talet (Ersgård 1988, s. 44).

Undersökningsresultat

Rivningen av husen hade redan genomförts när förundersökningen påbörjades. Inom området har det tidigare stått två hus som var rivna och det var uppenbart att stora delar av ytan var påverkad av senare tiders aktiviteter. En schaktningsövervakning av den ca 150 kvm stora ytan hade tagit oproportionerligt lång tid i och med att jorden skulle forslas bort. Istället valdes att göra ett 15 x 1 meter stort förundersökningsschakt för att bedöma förhållandena. I schaktet framkom en relativt modern brunn som var stensatt med gult tegel, 1 avloppsledning, 2 äldre elledningar, delar av en stenläggning samt ett stolphål och tunna sotiga lager. Stolphålet var av yngre datum och sotlagren kan möjligen härledas till branden i Skanör 1885. Där det tidigare hade stått ett hus var det urschaktat så att det gick att se lagerbildningen ned till underlaget. Drygt en meter under nuvarande markyta fanns lager med fynd av 1500-1600-tals keramik och djurben. I schaktet påträffades endast mycket unga lämningar från troligen 1900-talet eller möjligtvis sent 1800-tal.

Figur 4. Bilden visar schaktväggen där det rivna huset legat. De fynd som påträffades framom i de understa lagret strax ovanför underlaget. Högt upp i sektionen kan man se ett sotigt lager med varierande tjocklek. Detta kan vara rester efter stadsbranden 1885. Foto från söder. Jämför med omslagsbilden.

Referenser

Ersgård, L. 1984. Skanör-Falsterbo. Medeltidsstaden, Rapport 53. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer.

Ersgård, L. 1988. "Vår Marknad i Skåne". Bebyggelse, handel och urbanisering i Skanör och Falsterbo under medeltiden. Lund Studies in medieval Archaeology 4.

Opublicerat material

Ifverson, P. 2001. Skanör 40:8. Skanör socken, Vellinge kommun, Skåne. Rapport över arkeologisk förundersökning. Malmö Kulturmiljö.

Lundström, P. 2006. Skanör 40:6. Dokumentation i samband med husbyggnation inom RAÄ 14. Malmö Kulturmiljö, Enheten för Arkeologi. Rapport 2006:025.

Nagmér, R. B. 1991. Skanör 40:11, Skanör sn, Skåne 1990. Rapport över arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet UV Syd.

Kartmaterial

Fastighetskartan. Lantmäteriverket 2004. Ur GSD-Fastighetskartan, ärende nr M2004/5017.

Primärkarta, Vellinge kommun.

Internetreferenser

<http://www.fmis.raa.se>

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	110092
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-18156-11
Datum för beslut:	2011-10-05
Projektnummer:	110092
Län:	Skåne
Kommun:	Vellinge
Socken:	Skanör
Fastighet:	Skanör 40:12
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 1C.9c
Koordinatsystem:	RT90 2,5 gon V
X koordinat:	6146879
Y koordinat:	1312658
Höjdsystem:	RH70
M ö.h.	ca 2 m
Fältarbetstid:	2011-11-17
Antal arbetsdagar:	1
Antal arkeologtimmar:	3
Antal maskintimmar :	1
Exploateringsyta:	—
Undersökt yta:	20 m ²
Platschef:	Per Sarnäs
Personal:	—
Projektgrupp:	—
Underkonsulter:	—
Uppdragsgivare:	Monica Berglund, Östergatan 29, 239 30 Skanör
Tidigare undersökningar:	—
Fynd:	—
Dokumentationsmaterial:	Digitala fotografier, LUHM
Kostnader:	7 866:-

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2012

1. Fastigheten Kristianstad 4:4, Kristianstad stad, FU 2011, Christer Carlsson
2. Innerstaden 1:14 – Södergatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2011, Ingrid Gustin
3. Skanörs kyrka och kyrkogård, Skanör med Falsterbo socken, Vellinge kommun, FU 2004 och 2005, Lars Salminen & Ingrid Gustin
4. Stallbyggnad vid Ugerups säteri, Köpinge socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
5. Invändiga arbeten i Vä kyrka, Vä socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
6. Husbyggnation inom fastigheten 61:113, Gualöv socken, Bromölla kommun, SU 2011, Christer Carlsson
7. Öllsjö 67:1, Skepparslöv socken, Kristianstad kommun, AU 2011, Ylva Wickberg
8. Skanör 40:12, Vellinge kn, FU 2011, Per Sarnäs

